

PRVNÍ DÍL: HROZBY A PŘÍSLIBY

Prorocké výroky Božímu lidu

Nadpis

1 ¹Vidění Izaiáše, syna Amosova, které měl v době
judských králů Uziáše, Jotama, Achaza a Ezechiáše
o Judsku a Jeruzalému.

2 Kron 32,32; Sir 48,22

Boží žaloba a vyznání vin lidu

²Slyšte, nebesa, naslouchej, země,
neboť mluví Hospodin:
„Syny jsem vychoval a postaral se o ně,
vzepřeli se však proti mně.

Dt 32,1,5–6.10

³Vůl zná svého majitele
i osel jesle svého pána;
Izrael však nemá poznání,
můj lid je nechápavý.“

Jer 8,7

⁴Běda hříšnému národu,
lidu zatíženému vinou,
potomstvu zločinců, zkaženým synům!
Opustili Hospodina,
pohrdli Svatým Izraele,
obrátili se k němu zády.

2 Kron 12,5; Iz 5,24; 30,9

⁵Kam vás ještě bít,
když jste dále vzpurní?

Jer 5,3; Am 4,6–11

Celá hlava je nemocná a celé srdce choré.
⁶Od paty k hlavě
nic na něm zdravého není;

1,1 / Tento nadpis se nemusí vztahovat pouze na kap. 1–12 či 1–39, ale může se týkat celé knihy, neboť udává hlavní obsah, totiž poučení, které dal Izaiášovi Bůh (*ch^azón* = „vidění“ v j. č.) pro judskou říši s jejím hlavním městem Jeruzalémem. * *syna Amosova*: nikoli proroka Amosa (viz Úvod). Podle židovské tradice byl Izaiášův otec bratrem judského krále Amasiáše (BT *Megilla* 10b).

1,2–26 / Spojením tří prorockých výroků vzniká úvodní scéna. První výrok (vv. 2–9) pojednává o hrozném trestu, který ale není definitivní. Pravděpodobně souvisí s následky asyrské Senacheribovy invaze v r. 701. V druhém výroku (vv. 10–20) Hospodin skrze proroka osvětluje příčinu této neblahé situace a vyzývá k smíření. Třetím výrokiem (vv. 21–26) pak prorok usvědčuje lid z nevěrnosti Bohu, ale v zaslíbeních mu dává naději. Bůh tak postupně oslovuje celý národ, jeho vůdce a Jeruzalém a usvědčuje je z toho, že opustili Boha a že se dopouštějí nespravedlnosti. Situace je povážlivá, ne však nezvratná. Začne-li Boží lid naslouchat slovu svého Pána (srov. v. 10), dojde záchranu a celkové obnovy (srov. v. 19); naopak tvrdošíjným odporováním Božímu slovu půjdou hříšníci vstříc záhubě (srov. v. 20).

1,2 / Nebe a země jsou povolány, aby byly Božími svědky (typický obrat soudního výnosu, srov. Dt 32,1; Žl 50,4) zřejmě pro všechny tři následující výroky. Celé stvoření má dosvědčit Hospodinovu věrnost, jasně vyjádřenou v jeho slovech (srov. vv. 2.20), a zároveň nevěrnost jeho lidu. * *Syny jsem vychoval*: LXX „Syny jsem zplodil“; Tg „Dům Izraele je můj lid, nazval jsem je syny“. Hospodin podivuhodně pečoval o svůj lid: zachránil ho z Egypta a daroval mu zemi. Izrael jako vyvolený národ je Božím synem, přísluší mu tedy titul, který byl ve staroorientálním pojetí vyhrazen pouze králi (srov. Ex 4,22–23; 2 Sam 7,14; Iz 63,16; 64,7; Jer 31,20; Oz 2,1; 11,1).

1,3–6 / K závažnosti viny přispívají tři přitěžující okolnosti: a) Bůh svůj lid nezanedbával, ale otcovsky se o něj staral (Ex 4,23; Oz 11); b) dokonce zvířata, která se řídí jen pudem, projeví věrnost svému pánu; c) lid zůstal vůči varování lhostejný (Am 4,6–13). Proto tak tvrdý trest, jehož následky na judském území jsou přirovnávány k surově zbitému tělu, pokrytému neošetřenými ranami.

1,3 / *Izrael však nemá poznání, můj lid je nechápavý*: LXX „Izrael mě však nepoznal, lid mě nepochopil“.

1,4 / Titul „Svatý Izraele“ užívá Izaiáš pro Boha s oblibou. Pravděpodobně má původ v jeho iniciační teofanické vizi (Iz 6). Vyjadřuje nepřekonatelný odstup mezi svatým Bohem a porušeným člověkem. * *Opustili Hospodina, pohrdli Svatým Izraele*: LXX „Opustili jste Hospodina, k němu jste popudili Izraelova Svatého“. * *obrátili se k němu zády*: LXX — x.

1,6 / *nic na něm zdravého není*: LXX — x.